

CPI DE XANCEDA – CURSO 2022/2023

Programación didáctica de 2º e 4º ESO

Departamento de Xeografía e Historia

Programación de materias ao abeiro da Lei Orgánica 8/2013 do 9 de decembro para a mellora da calidade educativa (LOMCE), e o Decreto 86/2015, do 25 de xuño polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e o bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia

Materias do departamento e cursos

MATERIA	ESO			
	Curso	Grupos		
Xeografía e Historia	1º ESO	1	--	
Xeografía e Historia	2º ESO	1	--	
Xeografía e Historia	3º ESO	1	--	
Xeografía e Historia	4º ESO	1	--	
Educación en valores éticos	3	1	O docente do departamento de Historia imparte estas materias da área das Ciencias Sociais	
Introdución á actividade empresarial e emprendedora	4	1		
Proxecto competencial	1º	1		
Educación dixital	3	1	O docente do departamento de Historia imparte estas materias doutras áreas	
TICS	4	1		

ÍNDICE

1. Introducción e Contextualización.....	3
2. Estructura e Composición do Departamento	5
3. Elementos Prescriptivos do Currículo	6
3.1 Obxectivos da Etapa para 2º e 4º de ESO.....	6

3.2. Obxectivos de Curso	8
2º ESO. Obxectivos de Curso – Materia de Xeografía e Historia.	8
4º ESO. Obxectivos de Curso – Materia de Xeografía e Historia.	10
4. Relación de unidades didácticas que integran a materia, que contribuirán ao desenvolvemento da mesma, xunto coa secuencia e o tempo asignado para o desenvolvemento de cada unha	14
5. Metodoloxía Didáctica	19
5.1. Estratexias para Alcanzar os Estándares de Aprendizaxe	21
5.1.1. - 2º ESO – Xeografía e Historia.....	23
5.1.2. - 4º ESO – Xeografía e Historia.....	25
5.2. Estratexias para Alcanzar as Competencias Clave	29
5.3. Materiais e Recursos Didácticos	31
6. Elementos que Garanten unha Avaliación Obxectiva	32
6.1. Avaliacións Parciais.....	32
6.1.1. Recuperación das Avaliacións Parciais	34
6.2. Avaliación Final.....	35
6.3. Perdida do Dereito a Avaliación Continua	36
6.4. Avaliación de alumnado ca materia pendente de cursos anteriores.....	36
6.5. Incidencias especiais durante os exames	37
7. Medidas de Atención á Diversidade.....	37
7.1. Procedemento para a Realización da Avaliación Inicial	37

7.2. Medidas de reforzo educativo para o alumnado que non responda globalmente aos obxectivos programados.....	38
8. Elementos Transversais	39
Contribución da materia ao plan lector.....	39
Contribución da materia ao plan TIC	40
Contribución da materia ao plan de Convivencia.....	40
9. Actividades Complementarias E Extraescolares.	40
10. Dotación e Xestión Económica	41
11. Indicadores de Logro para Avaliar o Proceso de Ensino e a Práctica Docente.....	41
11.1. Indicadores de Logro	41
11.2. Instrumentos de recollida de datos	42
11.3. Medidas de mellora.....	42
11.4. Mecanismos de revisión, avaliación e modificación da programación didáctica.....	42

1. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

A presente programación refírese ás materias de Xeografía e Historia, de 2º e 4º da ESO, impartidas polo departamento de Xeografía e Historia do CPI de Xanceda. A programación das materias correspondentes a 1º de ESO e 3º de ESO entregaranse a través da plataforma proens.

A programación didáctica é un documento que planifica o proceso de ensinanza-aprendizaxe, e como tal é un documento flexible, que se poderá cambiar cada fin de

trimestre en caso necesario, para adaptarse ás realidades do proceso educativo e do alumnado.

O CPI de Xanceda é un centro rural, situado no concello de Mesía, un concello do interior con pouca poboación. Neste concello predominan as actividades do sector primario (agricultura e gandaría), aínda que a presenza do sector secundario é importante gracias a unhas poucas empresas adicadas á fabricación de tellas, a produción de produtos de carpintería e de produtos lácteos. O sector servizos está pouco representado, e os habitantes da zona trasládanse a Curtis ou a Ordes para cubrir estas necesidades.

O centro conta en total con 173 alumnos entre todos os ciclos ofertados. No centro ofértase toda a ensinanza obrigatoria: Educación Infantil e Educación Primaria (115 alumnos) e Educación Secundaria Obrigatoria (58 alumnos).

Na ESO, hai:

- 1º de ESO: un grupo de 17 alumnos,
- 1 grupo de 2º de ESO: 17 alumnos.
- 1 grupo de 3º de ESO: 10 alumnos.
- 1 grupo de 4º de ESO: 13 alumnos,

As zonas de infantil e primaria están nun ala do centro diferente á de secundaria, aínda que os tres ciclos comparten patio e instalacións deportivas, biblioteca, aulas de informática e servizos administrativos e de coidado do centro. Porén, os alumnos dos diferentes ciclos teñen horarios dispostos para non compartir zonas comúns.

As aulas da ESO contan con pizarras dixitais e portátil para o profesor. Os alumnos de tódolos niveis da ESO están integrados no Edixgal, polo que teñen un ordenador por alumno. Ademais, existen dúas aulas de informática a disposición do alumnado.

2. ESTRUCTURA E COMPOSICIÓN DO DEPARTAMENTO

PROFESORADO CON DESTINO DEFINITIVO		CARGO	PROFESORADO CON DESTINO PROVISIONAL	CARGO
			Miguel Arroyo Saco Profesor en prácticas	Xefe do Departamento de Xeografía e Historia
Sandra Irene Irsheid Barros				
DISTRIBUCIÓN DOS GRUPOS ENTRE OS MEMBROS DO DEPARTAMENTO				
MATERIA	CURSO	Nº HORAS SEMANAIS POR GRUPO	DOCENTE	LINGUA NA QUE SE IMPARTE
Xeografía e Historia	1º ESO	3	Miguel Arroyo Saco	Galego
Xeografía e Historia	2º ESO	3	Sandra Irene Irsheid Barros	Galego
Xeografía e Historia	3 ESO	3	Sandra Irene Irsheid Barros	Galego
Xeografía e Historia	4º ESO	3	Sandra Irene Irsheid Barros	Galego
Educación en valores éticos	3º ESO	1	Miguel Arroyo Saco	Galego
Proxecto competencial	1º ESO	1	Miguel Arroyo Saco	Galego
Educación dixital	3º ESO	3	Miguel Arroyo Saco	Galego
TICS	4º ESO	3	Miguel Arroyo Saco	Galego
CARACTERÍSTICAS DOS GRUPOS E DO ALUMNADO				
1º ESO: 17 alumnos. varios alumnos con necesidades de reforzo. 2º ESO: 17 alumnos. 1 alumno con ACI, sete alumnos con reforzos 3º ESO: 11 alumnos. 4 alumnos con dificultades de aprendizaxe: un alumno TDAH e dislexia, 2 alumnos con reforzo/dificultades de aprendizaxe, un deles con TDA. 1 alumno repetidor. 4º ESO: 13 alumnos. Catro alumnos con necesidades de reforzo, un deles pasa de curso por imperativo legal. Un repetidor.				
MATERIAIS E RECURSOS DO DEPARTAMENTO				
→ Apuntamentos / Materiais de elaboración propia. → Mapas → Recursos TICs variados. Os catro grupos teñen activa a Aula Virtual do centro. Non se prevé usar o Edixgal dado que sería unha duplicación da Aula Virtual. Correo electrónico para recibir mensaxes/tarefas do alumnado. → Prensa e artigos especializados.				

3. ELEMENTOS PRESCRIPTIVOS DO CURRÍCULO

3.1 Obxectivos da Etapa para 2º e 4º de ESO

Seguindo o Decreto 86/2015, de 25 de xuño, no seu artigo 10, recóllense os obxectivos xerais da etapa de ESO. Ditos obxectivos son:

a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto ás demais persoas, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.

b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.

c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.

d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións coas demais persoas, así como rexeitar a violencia, os prexuizos de calquera tipo e os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.

e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información, para adquirir novos coñecementos con sentido crítico. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.

f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en materias, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas en diversos campos do coñecemento e da experiencia.

g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.

h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura

i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.

l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e da historia propias e das outras persoas, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaran achegas importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.

m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o das outras persoas, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e á súa mellora.

n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

ñ) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.

o) Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersoal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

3.2. Obxectivos de Curso

Os obxectivos de curso son os logros que o alumnado debe alcanzar ao finalizar con éxito a materia de referencia, como resultado das experiencias de ensinanza-aprendizaxe planificadas para este fin. Para definir os obxectivos de curso, seguirase a guía dos criterios de avaliación do currículo marcados polo Decreto 86/2015

2º ESO. Obxectivos de Curso – Materia de Xeografía e Historia.

Bloque 1. O medio físico

- B1.1. Localizar espazos xeográficos e lugares nun mapa ou nunha imaxe de satélite, utilizando datos de coordenadas xeográficas.
- B1.2. Ter unha visión global do medio físico de España e de Galicia, e das súas características xerais.
- B1.3. Situar no mapa de España as unidades e os elementos principais do relevo peninsular, así como os grandes conxuntos ou espazos bioclimáticos.
- B1.4. Situar no mapa de Galicia as unidades e os elementos principais do relevo, así como os grandes conxuntos ou espazos bioclimáticos.
- B1.5. Coñecer e describir os grandes conxuntos bioclimáticos que conforman o espazo xeográfico español e galego.
- B1.6. Coñecer os principais espazos naturais de España e de Galicia.
- B1.7. Coñecer, describir e valorar a acción do ser humano sobre o ambiente español e galego, e as súas consecuencias.

Bloque 2. O espazo humano

- B2.1. Comentar a información en mapas do mundo sobre a densidade de poboación e as migracións.
- B2.2. Analizar a poboación europea no relativo á súa distribución, evolución e dinámica, e ás súas migracións e políticas de poboación.

- B2.3. Analizar as características da poboación española, a súa distribución, dinámica e evolución, e os movementos migratorios.
- B2.4. Analiza as características da poboación de Galicia, a súa distribución, dinámica e evolución, e os movementos migratorios.
- B2.5. Sinalar nun mapamundi as grandes áreas urbanas, e identificar e comentar o papel das cidades mundiais como dinamizadoras da economía das súas rexións.
- B2.6. Comprender o proceso de urbanización, os seus proles e os seus contras en Europa.
- B2.7. Recoñecer as características das cidades españolas e galegas, e as formas de ocupación do espazo urbano.
- B2.8. Coñecer os principais espazos naturais protexidos a nivel peninsular e insular.
- B2.9. Identificar as principais paisaxes humanizadas españolas e galegas, e identifica-las por comunidades autónomas.
- B2.10. Coñecer e analizar os problemas e os retos ambientais que afronta España, a súa orixe e as posibles vías para afrontar estes problemas.

Bloque 3. A historia

- B3.1. Recoñecer que o pasado non está "morto e enterrado", senón que determina o presente e os posibles futuros e espazos, ou inflúe neles.
- B3.2. Identificar, nomear e clasificar fontes históricas, e explicar diferenzas entre interpretacións de fontes diversas.
- B3.3. Explicar as características de cada tempo histórico e certos acontecementos que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia, diferenciando períodos que facilitan o seu estudo e a súa interpretación.
- B3.4. Entender que os acontecementos e os procesos ocorren ao longo do tempo e á vez no tempo (diacronía e sincronía).

- B3.5. Utilizar o vocabulario histórico e artístico con precisión, inseríndoo no contexto adecuado.
- B3.6. Caracterizar a alta Idade Media en Europa e recoñecer a dificultade da falta de fontes históricas neste período.
- B3.7. Describir a nova situación económica, social e política dos reinos xermánicos.
- B3.8. Explicar a organización feudal e as súas consecuencias.
- B3.9. Analizar a evolución dos reinos cristiáns e musulmáns, nos seus aspectos socioeconómicos, políticos e culturais.
- B3.10. Entender o proceso das conquistas e a repoboación dos reinos cristiáns na Península Ibérica e as súas relacións con Al-Ándalus.
- B3.11. Entender o concepto de crise e as súas consecuencias económicas e sociais.
- B3.12. Comprender as características e as funcións da arte na Idade Media.

4º ESO. Obxectivos de Curso – Materia de Xeografía e Historia.

Bloque 1. O século XVIII en Europa ata 1789

- B1.1. Explicar as características do Antigo Réxime nos seus sentidos político, social e económico.
- B1.2. Coñecer o alcance da Ilustración como novo movemento cultural e social en Europa e en América.
- B1.3. Coñecer os avances da Revolución Científica desde os séculos XVII e XVIII.

Bloque 2. A Era das Revolucións Liberais

- B2.1. Comprender o alcance e as limitacións dos procesos revolucionarios dos séculos XVIII e XIX.

- B2.2. Identificar os principais feitos das revolucións liberais burguesas en Europa e América nos séculos XVIII e XIX.

Bloque 3. A Revolución Industrial

- B3.1. Describir os feitos salientables da Revolución Industrial e o seu encadeamento causal.

- B3.2. Analizar as vantaxes e os inconvenientes de ser un país pioneiro nos cambios.

- B3.3. Entender o concepto de progreso, e os sacrificios e os avances que leva consigo.

- B3.4. Analizar a evolución dos cambios económicos en España e en Galicia, a raíz da industrialización parcial do país.

- B3.5. Coñecer os principais avances científicos e tecnolóxicos do século XIX, e a súa relación coas revolucións industriais.

Bloque 4. O Imperialismo do século XIX e a I Guerra Mundial

- B4.1. Identificar as potencias imperialistas e a repartición de poder económico e político no mundo no derradeiro cuarto do século XIX e no principio do XX.

- B4.2. Establecer xerarquías causais (aspecto e escala temporal) da evolución do imperialismo.

- B4.3. Coñecer os principais acontecementos da Gran Guerra, as súas interconexións coa Revolución Rusa e as consecuencias dos tratados de Versalles.

- B4.4. Esquematizar a orixe, o desenvolvemento e as consecuencias da Revolución Rusa.

- B4.5. Relacionar movementos culturais como o romanticismo, en distintas áreas, e recoñecer a orixinalidade de movementos artísticos como o impresionismo, o expresionismo e outros "ismos" en Europa.

Bloque 5. A Época de Entreguerras (1919-1945)

- B5.1. Coñecer e comprender os acontecementos, os feitos e os procesos máis importantes do período de entreguerras, e a súa conexión co presente, e estudar a xerarquía causal nas explicacións históricas sobre esta época.

- B5.2. Analizar as causas do auxe dos fascismos en Europa.

- B5.3. Coñecer as tensións que levaron en España á proclamación da II República e ao estoupido da Guerra Civil.

Bloque 6. As Causas e Consecuencias da II Guerra Mundial (1939-1945)

- B6.1. Coñecer as causas da II Guerra Mundial.

- B6.2. Coñecer os principais feitos da II Guerra Mundial, diferenciar as escalas xeográficas nesta guerra (europea e mundial) e en-tender o concepto de guerra total.

- B6.3. Entender o contexto en que se desenvolveu o Holocausto na guerra europea e as súas consecuencias.

- B6.4. Comprender o concepto de Guerra Fría no contexto de despois de 1945, e as relacións entre os dous bloques, os EEUU e a URSS.

- B6.5. Organizar os feitos máis importantes da descolonización de posguerra no século XX e comprender os límites da descolonización e da independencia nun mundo desigual.

Bloque 7. A Estabilización do Capitalismo e o Illamento Económico do Bloque Soviético

- B7.1. Entender os avances económicos dos réximes soviéticos e os perigos do seu illamento interno, así como os avances económicos do "Welfare State" en Europa.

- B7.2. Comprender o concepto de crise económica e a súa repercusión mundial nun caso concreto.

- B7.3. Explicar as causas de que se estable-cera unha ditadura en España tras a Guerra Civil, e como foi evolucionando esa ditadura desde 1939 a 1975.

Bloque 8. O Mundo Recente entre os séculos XX e XXI

- B8.1. Interpretar procesos a medio prazo de cambios económicos, sociais e políticos a nivel mundial.

- B8.2. Coñecer as causas e as consecuencias inmediatas do colapso da URSS e outros réximes socialistas.

- B8.3. Coñecer os principais feitos que conduciron ao cambio político e social en España despois de 1975, e sopesar distintas interpretacións sobre ese proceso.

- B8.4. Entender a evolución da construción da Unión Europea.

Bloque 9. A Revolución Tecnolóxica e a Globalización a Finais do século XX e Principio do XXI

- B9.1. Definir a globalización e identificar algúns dos seus factores.

- B9.2. Identificar algúns dos cambios funda-mentais que supón a Revolución Tecnolóxica.

- B9.3. Recoñecer o impacto destes cambios a nivel local, autonómico, estatal e global, prevendo posibles escenarios máis e menos desexables de cuestións ambientais transnacionais, e discutir as novas realidades do espazo globalizado.

Bloque 10. A Relación entre o Pasado, o Presente e o Futuro a través da historia e a Xeografía

- B10.1. Recoñecer que o pasado non está "morto e enterrado", senón que determina o presente e os posibles futuros e espazos, ou inflúe neles.

- B10.2. Explicar as características de cada tempo histórico e certos acontecementos que determinaron cambios fundamentais no rumbo da historia, diferenciando períodos que facilitan o seu estudo e a súa interpretación.

- B10.3. Entender que os acontecementos e os procesos ocorren ao longo do tempo e á vez no tempo (diacronía e sincronía).

- B10.4. Utilizar o vocabulario histórico e artístico con precisión, inseríndoo no contexto adecuado.

4. RELACIÓN DE UNIDADES DIDÁCTICAS QUE INTEGRAN A MATERIA, QUE CONTRIBUIRÁN AO DESENVOLVEMENTO DA MESMA, XUNTO COA SECUENCIA E O TEMPO ASIGNADO PARA O DESENVOLVEMENTO DE CADA UNHA

Durante o 1º trimestre, usarase tempo lectivo para repasar materia e máis ver contidos do curso anterior.

MATERIA			CURSO		
Xeografía e Historia			2º ESO		
CONTIDOS	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	U D	TÍTULO	DESCRIPCIÓN	TEMPORALIZACIÓN
B3.1 B3.2 B3.3 B3.4 B3.5 B3.6 B3.7 B3.12	XHB3.1.1 XHB3.2.1 XHB3.2.2 XHB3.3.1 XHB3.3.2 XHB3.4.1 XHB3.5.1 XHB3.6.1 XHB3.7.1 XHB3.12.1	1	A Alta Idade Media: Reinos Xermanos e I Bizantino	Concepto e temporalización de Alta Idade Media. Os cambios entre o mundo romano e os reinos medievais. Economía, sociedade, sistema político dos reinos xermanos. O Imperio carolinxio e o comezo do feudalismo. O Imperio Bizantino. Sistema político, sociedade e economía.	1º Trimestre
B3.1 B3.2 B3.3 B3.4 B3.5 B3.8	XHB3.1.1 XHB3.2.1 XHB3.2.2 XHB3.3.1 XHB3.3.2 XHB3.4.1 XHB3.5.1 XHB3.8.1	2	A Alta Idade Media: O feudalismo	Concepto de feudalismo. temporalización. O sistema económico, político e social do feudalismo. A importancia de Igrexa e da relixión da Idade Media	1º Trimestre
B3.1 B3.2	XHB3.1.1 XHB3.2.1	3	A Baixa Idade Media	O desenvolvemento dos séculos XII e XIII. e o desenvolvemento	1º, 2º Trimestre

MATERIA				CURSO	
Xeografía e Historia				2º ESO	
CONTIDOS	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	U D	TÍTULO	DESCRIPCIÓN	TEMPORALIZACIÓN
B3.3 B3.4 B3.5 B3.11 B3.12	XHB3.2.2 XHB3.3.1 XHB3.3.2 XHB3.4.1 XHB3.5.1 XHB3.11.1 XHB3.12.1			económico e político da burguesía. A crise do S. XIV e o recrudecemento do poder feudal: a aparición de contestación social (os Irmandiños). A arte gótica	
B3.1 B3.2 B3.3 B3.4 B3.5 B3.9 B3.10 B3.12	XHB3.1.1 XHB3.2.1 XHB3.2.2 XHB3.3.1 XHB3.3.2 XHB3.4.1 XHB3.5.1 XHB3.9.1 XHB3.9.2 XHB3.10.1 XHB3.10.2 XHB3.12.1	4	A Península Ibérica na Idade Media	Caída do reino visigodo e conquista da Península Ibérica polos musulmáns. A relación entre o avance dos reinos cristiáns e os problemas políticos do Al-Ándalus. A repoboación. O Al-Ándalus: economía, sociedade. Cultura. Arte.	2º Trimestre
B1.1 B1.4	XHB1.1.1.; XHB1.4.1 XHB1.4.2	5	O relevo de Galicia e da península Ibérica	Localización de relevos no mapa físico e en imaxes de Galicia e da península Ibérica: Relevos continentais, litorais e de augas continentais.	2º Trimestre
B1.2 B1.3 B1.5 B1.6 B1.7 B2.8 B2.9 B2.10	XHB1.2.1 XHB1.3.1. XHB1.3.2 XHB1.5.1. XHB1.5.2 XHB1.5.3 XHB1.6.1. XHB1.7.1. XHB2.8.1 XHB2.9.1 XHB2.10.1	6	Paisaxe e Clima e os medios naturais na Península Ibérica	Elementos e factores climáticos que inciden na Península Ibérica. A relación entre o clima e as paisaxes naturais. As paisaxes naturais da Península Ibérica e a súa evolución na actualidade debido á influencia do ser humano.	2º Trimestre
B2.1 B2.2 B2.3 B2.4	XHB2.1.1. XHB2.1.2 XHB2.2.1. XHB2.2.2. XHB2.3.1. XHB2.3.2. XHB2.4.1. XHB2.8.2.	7	Demografía	Concepto de demografía. Os movementos naturais da poboación (natalidade e mortalidade). Os modelos demográficos ao longo do tempo. A distribución da poboación no mundo. Os movementos demográficos.	3º Trimestre
B2.5 B2.6 B2.7	XHB2.5.1. XHB2.5.2 XHB2.6.1.	8	A Urbanización do Planeta	As cidades. os diferentes tipos de cidades ao longo da Historia. As cidades como dinamizadoras	3º Trimestre

MATERIA			CURSO		
Xeografía e Historia			2º ESO		
CONTIDOS	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	U D	TÍTULO	DESCRIPCIÓN	TEMPORALIZACIÓN
B2.9 B2.10	XHB2.6.2. XHB2.7.1. XHB2.9.1. XHB2.10.1.			do planeta	

MATERIA			CURSO		
Xeografía e Historia			4º ESO		
CONTIDOS	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	U D	TÍTULO	DESCRIPCIÓN	TEMPORALIZACIÓN
B10.1 B10.2 B10.3 B10.4 B1.1 B1.2 B1.3	XHB10.1.1. XHB10.1.2. XHB10.1.3. XHB10.2.1. XHB10.2.2. XHB10.3.1. XHB10.4.1. XHB1.1.1.; XHB1.1.2 XHB1.2.1 XHB1.3.1 XHB1.3.2	1	O Antigo Réxime	Sociedade, economía e sistema político do Antigo Réxime e os cambios que se sofren gracias á Ilustración. A Ilustración	3º Trimestre
B10.1 B10.2 B10.3 B10.4 B2.1 B2.2	XHB10.1.1. XHB10.1.2. XHB10.1.3. XHB10.2.1. XHB10.2.2. XHB10.3.1. XHB10.4.1. XHB2.1.1 XHB2.1.2 XHB2.2.1 XHB2.2.2 XHB2.2.3	2	As Revolucións dos Séculos XVIII e XIX	A loita pola ampliación das bases de votantes nos sistemas políticos: a Revolución Francesa e a Rev de EEUU. A Restauración. As vagas revolucionarias do S. XIX. Os nacionalismos	3º Trimestre
B10.1 B10.2 B10.3 B10.4 B3.1	XHB10.1.1. XHB10.1.2. XHB10.1.3. XHB10.2.1. XHB10.2.2. XHB10.3.1. XHB10.4.1. XHB3.1.1	3	A revolución industrial	A 1ª e a 2ª Revolución Industrial. O movemento obreiro: anarquismo, marxismo e socialismo	3º Trimestre

MATERIA				CURSO	
Xeografía e Historia				4º ESO	
CONTIDOS	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	U D	TÍTULO	DESCRIPCIÓN	TEMPORALIZACIÓN
B3.2 B3.3 B3.4 B3.5	XHB3.2.1 XHB3.2.1 (sic) XHB3.3.1 XHB3.4.1 XHB3.5.1				
B10.1 B10.2 B10.3 B10.4 B4.1 B4.2	XHB10.1.1. XHB10.1.2. XHB10.1.3. XHB10.2.1. XHB10.2.2. XHB10.3.1. XHB10.4.1. XHB4.1.1 XHB4.1.2 XHB4.2.1	4	O Imperialismo	Concepto de Imperialismo. Causas do Imperialismo. Consecuencias. O reparto de África	3º Trimestre
B10.1 B10.2 B10.3 B10.4 B4.5	XHB10.1.1. XHB10.1.2. XHB10.1.3. XHB10.2.1. XHB10.2.2. XHB10.3.1. XHB10.4.1. XHB4.5.1 XHB4.5.2	5	A Arte antes da I Guerra Mundial	Movimentos artísticos antes da I Guerra Mundial. Comentario de autores e obras principais	1º Trimestre
B10.1 B10.2 B10.3 B10.4 B4.3	XHB10.1.1. XHB10.1.2. XHB10.1.3. XHB10.2.1. XHB10.2.2. XHB10.3.1. XHB10.4.1. XHB4.3.1 XHB4.3.2 XHB4.3.3 XHB5.1.3	6	A I Guerra Mundial	Causas da I Guerra Mundial. Cambios na política, na sociedade, que produce a guerra. As consecuencias dos tratados de paz	1º Trimestre
B10.1 B10.2 B10.3 B10.4 B4.4	XHB10.1.1. XHB10.1.2. XHB10.1.3. XHB10.2.1. XHB10.2.2. XHB10.3.1. XHB10.4.1. XHB4.4.1	7	A Revolución Rusa	Causas da Revolución Rusa. Desenvolvemento da Revolución. O Goberno de Lenin e de Stalin	1º Trimestre
B10.1 B10.2 B10.3	XHB10.1.1. XHB10.1.2. XHB10.1.3.	8	A época de entreguerras: A crise do 29 e o	A crise económica do 29. A vaga totalitarista en Europa. As causas e as consecuencias	1º Trimestre

MATERIA				CURSO	
Xeografía e Historia				4º ESO	
CONTIDOS	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	U D	TÍTULO	DESCRIPCIÓN	TEMPORALIZACIÓN
B10.4 B5.1 B5.2	XHB10.2.1. XHB10.2.2. XHB10.3.1. XHB10.4.1. XHB5.1.1 XHB5.1.2 XHB5.2.1		ascenso dos totalitarismos		
B10.1 B10.2 B10.3 B10.4 B5.3	XHB10.1.1. XHB10.1.2. XHB10.1.3. XHB10.2.1. XHB10.2.2. XHB10.3.1. XHB10.4.1. XHB5.3.1 XHB5.3.2	9	A II República Española	A II República. Antecedentes. Os diferentes gobernos e as políticas desenvolvidas. A Guerra Civil	1º Trimestre
B10.1 B10.2 B10.3 B10.4 B6.1 B6.2 B6.3	XHB10.1.1. XHB10.1.2. XHB10.1.3. XHB10.2.1. XHB10.2.2. XHB10.3.1. XHB10.4.1. XHB6.1.1 XHB6.2.1 XHB6.2.2 XHB6.2.3 XHB6.3.1	10	A II Guerra Mundial	A II Guerra Mundial. Etapas. Causas. Consecuencias a nivel político, demográfico, ...	2º Trimestre
B10.1 B10.2 B10.3 B10.4 B7.3	XHB10.1.1. XHB10.1.2. XHB10.1.3. XHB10.2.1. XHB10.2.2. XHB10.3.1. XHB10.4.1. XHB7.3.1 XHB7.3.2	11	A Ditadura de Franco	Etapas da ditadura de Franco. A represión franquista	2º Trimestre
B10.1 B10.2 B10.3 B10.4 B6.4 B6.5 B7.1	XHB10.1.1. XHB10.1.2. XHB10.1.3. XHB10.2.1. XHB10.2.2. XHB10.3.1. XHB10.4.1 XHB6.4.1 XHB6.4.2 XHB6.5.1	12	A Guerra Fría	A Guerra Fría. Temporalización e etapas. Causas. consecuencias a nivel mundial. Características de cada bloque político e económico: o capitalista, o socialista e o non aliñado.	2º Trimestre

MATERIA				CURSO	
Xeografía e Historia				4º ESO	
CONTIDOS	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	U D	TÍTULO	DESCRIPCIÓN	TEMPORALIZACIÓN
B7.2 B8.1 B8.2	XHB6.5.2 XHB7.1.1 XHB7.1.2 XHB7.2.1 XHB8.1.1 XHB8.1.2 XHB8.2.1				
B10.1 B10.2 B10.3 B10.4 B8.3	XHB10.1.1. XHB10.1.2. XHB10.1.3. XHB10.2.1. XHB10.2.2. XHB10.3.1. XHB10.4.1 XHB8.3.1 XHB8.3.2 XHB8.3.3	1 3	A Transición cara a Democracia en España	A transición cara a democracia en España. as diferentes fases de creación da democracia. A creación do Estado español actual ca Constitución.	2º Trimestre
B10.1 B10.2 B10.3 B10.4 B8.4 B9.1 B9.2 B9.3	XHB10.1.1. XHB10.1.2. XHB10.1.3. XHB10.2.1. XHB10.2.2. XHB10.3.1. XHB10.4.1 XHB8.4.1 XHB9.1.1 XHB9.1.2 XHB9.2.1 XHB9.3.1	1 4	A construción de Europa e a creación do mundo no que vivimos	A Unión Europea e a súa importancia no mundo globalizado. A Globalización: concepto. Recoñecemento de vivir nun mundo globalizado: consecuencias. A 4º Revolución Industrial.	2º Trimestre

5. METODOLOXÍA DIDÁCTICA

A metodoloxía didáctica é o conxunto de estratexias, procedementos e accións organizadas e planificadas polo profesorado, de xeito consciente e reflexivo, coa finalidade de posibilitar a aprendizaxe do alumnado e o logro dos obxectivos suscitados.

Na práctica diaria combinarase o expositivo, centrado na exposición do docente, o interactivo, centrado na comunicación interpersoal, e o autónomo, centrado no traballo persoal do alumno. Os tres métodos son complementarios e flexibles e empregaranse

segundo a natureza do tema a tratar, segundo os obxectivos que se queiran cumprir e segundo o contexto no que se desenvolvan as actividades de ensino-aprendizaxe.

Os métodos didácticos seguidos polo Departamento aséntanse nunha serie de principios didácticos, nos que se busca non só a adquisición comprensiva de coñecementos e a adquisición das competencias básicas, senón tamén ó despertar da curiosidade cara a Historia e cara o medio que nos rodea, ademais do respecto polo patrimonio.

O proceso de ensino desta materia fundamentarase no seguinte:

- Partirase dos diferentes niveis de desenvolvemento individual, a partir da avaliación inicial, tendo en conta as capacidades e os coñecementos previos do alumnado.
- Estimularase a autonomía persoal do alumno e a competencia de aprender a aprender.
- Integraranse as TICs sempre que sexa axeitado para o tema.
- Fomentarase a busca crítica e diversificada de información.
- Fomentarase unha actitude crítica cara as realidades históricas.
- Fomentarase a lectura de fontes escritas, tanto primarias coma secundarias, como base para a aprendizaxe.

Ademais, ao longo do curso incidirase nas seguintes técnicas:

- Análise e comentario das fontes proporcionadas, para familiarizar ao alumnado co seu uso.
- Elaboración de mapas conceptuais, esquemas ou resumos.

Na metodoloxía incluírase o auxilio de apuntamentos de elaboración propia que serán publicados na Aula Virtual/Edixgal para o uso do alumno.

O alumnado usará ademais un correo electrónico para enviar as tarefas e recibir as correccións. Este correo electrónico usarase para comunicacións de grupo por parte do profesor.z

No caso de que sexa necesario **ensinanza non-presencial**, usarase unha plataforma de comunicación e reunión virtual, como a de falemos.edu.xunta.gal ou webex, para continuar as clases seguindo co horario habitual. A través destas plataformas poderase seguir impartindo materia do xeito máis normalizado posible. Ademais, usarase o correo electrónico e a aula virtual para envío de tarefas e como medio de comunicación entre alumnado e profesorado. No caso de que haxa alumnado en cuarentena, poderán acceder ás actividades de clase a través da Aula Virtual, e a explicacións por parte do docente a través do webex ou similar, nun horario a convir entre ambas partes.

No caso de que sexa necesaria unha **ensinanza semi-presencial**, usarase a aula virtual e o correo electrónico, e no caso de que sexan necesarias aclaracións sobre o temario ao grupo que non estea de xeito presencial, usarase o teléfono e a plataforma webex e/ou falemos.edu.xunta.gal para aclarar dúbidas.

5.1. ESTRATEXIAS PARA ALCANZAR OS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE

Os estándares de aprendizaxe son as especificacións dos obxectivos de curso; describe o que o alumno debe lograr unha vez rematado o curso.

Por cada estándar de aprendizaxe estableceremos:

- Unha **temporalización**, ou sexa, en que momento do curso se impartirá. Xa especificado no apartado 4 deste documento.

- Un **grao mínimo de consecución**, isto é, a porcentaxe que debe alcanzar cada alumno para cada un dos estándares de aprendizaxe.

- Os **procedementos de avaliación**, que refírese ao procedemento usado polo profesor para avaliar cada estándar de aprendizaxe. Os procedementos serán:

- A Observación (O): baseados na recollida de información no caderno do profesor, sobre o traballo desenvolvido polo alumno/a na clase, a súa participación nas tarefas, tanto individuais como colectivas, e nestas

valorarase a súa participación tanto voluntaria como demandada polo profesor.

- Probas Oraís (PO) neste aspecto valórase a atención prestada a temáticas traballadas, a súa participación positiva, as postas en común, dado que destas probas non queda evidencia intégranse conxuntamente no caderno de profesor, como parte de observación.
- Probas escritas (PE) son probas específicas que se realizaran mediante fichas, algunhas serán corrixidas polo profesor e outras polo alumnado de forma oral, sendo o alumnado o que deba realizar unha auto-corrección. Coa elaboración destas fichas valorarase a adquisición dos contidos da materia, así coma o dominio das competencias clave, e a porcentaxe acadada para cada un dos criterios de avaliación tratados, de modo que poderemos establecer se se chegou ao grado de consecución demandado en cada criterio. Dentro destas probas incluiremos o modelo exame que será avaliable e a elaboración de traballos sobre determinados temas.

- Os **instrumentos de avaliación**: que o profesor usará para medir o proceso de ensinanza-aprendizaxe. Os instrumentos de avaliación usados serán:

- O caderno do profesor (CP): usarase para apuntar o proceso de observación do profesor sobre a cada alumno e os resultados das probas orais.
- Probas Escritas: (PE). As probas escritas serán tarefas, exames e traballos.
 - As tarefas ou deberes: son probas escritas que o alumno ten que responder na casa ou na aula, de xeito individual e exclusivamente coa axuda do tema dado, a non ser que o profesor especifique o contrario. Están pensadas para que o alumno repase os contidos de clase e o propio tema.
 - Os traballos: consistirán en traballos feitos polo alumno dun tema asignado polo profesor. Poderán ser individuais ou de grupo.
 - Os exames: probas escritas para responder durante a hora lectiva, que será avaliable.

5.1.1. - 2º ESO – Xeografía e Historia

XEOGRAFÍA E HISTORIA. 1º CICLO DE ESO. 2º CURSO			
Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Instrumentos de Avaliación	Procedementos de Avaliación
Bloque 1. O medio físico			
XHB1.1.1. Localiza espazos xeográficos e lugares nun mapa de España e de Galicia, utilizando datos de coordenadas xeográficas.	50%	CP	O / PO
XHB1.2.1. Enumera e describe as peculiaridades do medio físico español e galego.	60%	CP /PE	PE / PO
XHB1.3.1. Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo español.	60%	CP /PE	PE / PO
XHB1.3.2. Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de España.	75%	CP /PE	PE /PO
XHB1.4.1. Sitúa nun mapa físico as principais unidades do relevo galego	75%	CP /PE	PE / PO
XHB1.4.2. Describe as unidades de relevo con axuda do mapa físico de Galicia.	75%	CP /PE	PE / PO
XHB1.5.1. Localiza nun mapa os grandes conxuntos ou espazos bioclimáticos de España.	60%	CP /PE	PE / PO
XHB1.5.2. Analiza e compara as zonas bioclimáticas españolas utilizando gráficos e imaxes.	50%	CP	O / PO
XHB1.5.3. Localiza nun mapa os espazos bioclimáticos de Galicia.	60%	CP /PE	PE / PO
XHB1.6.1. Distingue e localiza nun mapa as paisaxes de España e de Galicia.	50%	CP /PE	PE / PO
XHB1.7.1. Realiza procuras en medios impresos e dixitais referidas a problemas ambientais actuais en España e en Galicia, e localiza páxinas e recursos da web directamente relacionados con eles.	45%	CP	O
Bloque 2. O espazo humano			
XHB2.1.1. Localiza no mapa mundial os continentes e as áreas máis densamente poboadas	50%	CP /PE	PE / PO / O
XHB2.1.2. Explica o impacto das ondas migratorias nos países de orixe e nos de acollemento.	60%	PE	PE
XHB2.2.1. Explica as características da poboación europea.	60%	PE	PE
XHB2.2.2. Compara entre países a poboación europea segundo a súa distribución, a súa evolución e a súa dinámica.	50%	CP	PO
XHB2.3.1. Explica a pirámide de poboación de España e das súas comunidades autónomas.	50%	CP /PE	PE / PO

XEOGRAFÍA E HISTORIA. 1º CICLO DE ESO. 2º CURSO			
Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Instrumentos de Avaliación	Procedementos de Avaliación
XHB2.3.2. Analiza en distintos medios os movementos migratorios nas últimas tres décadas en España.	50%	CP /PE	PE / O
XHB2.4.1. Coñece o proceso da emigración galega, as súas etapas e os destinos principais	60%	CP /PE	O / PO / PE
XHB2.5.1. Realiza un gráfico con datos da evolución do crecemento da poboación urbana no mundo.	45%	CP	PO / O
XHB2.5.2. Sitúa no mapa do mundo as vinte cidades máis poboadas, di a que país pertencen e explica a súa posición económica.	60%	PE	PE
XHB2.6.1. Resume elementos que diferencien o urbano e o rural en Europa.	60%	CP /PE	PE / PO
XHB2.6.2. Distingue os tipos de cidades do noso continente.	60%	CP /PE	PE / PO
XHB2.7.1. Interpreta textos que expliquen as características das cidades de España e de Galicia, axudándose de internet ou de medios de comunicación escrita.	45%	CP	PO
XHB2.8.1. Sitúa os parques naturais españois nun mapa, e explica a situación actual dalgúns deles.	45%	CP	O
XHB2.8.2. Elabora gráficos de distinto tipo (lineais, de barra e de sectores) en soportes virtuais ou analóxicos, que reflectan información económica e demográfica de países ou áreas xeográficas a partir dos datos elixidos.	45%	CP	O
XHB2.9.1. Clasifica as principais paisaxes humanizadas españolas a través de imaxes.	50%	CP	O
XHB2.10.1. Compara paisaxes humanizadas españolas segundo a súa actividade económica.	50%	CP /PE	PO / PE
Bloque 3. A historia			
XHB3.1.1. Identifica elementos materiais, culturais ou ideolóxicos que son herdanza do pasado.	80%	CP	PO
XHB3.2.1. Nomea e identifica catro clases de fontes históricas.	65%	CP/PE	PE / PO
XHB3.2.2. Comprende que a historia non se pode escribir sen fontes, xa sexan estas restos materiais ou textuais.	65%	CP	O / PO
XHB3.3.1. Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	65%	CP /PE	O / PE
XHB3.3.2. Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	70%	CP /PE	PO / O / PE
XHB3.4.1. Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.	65%	CP	O / PO
XHB3.5.1. Utiliza o vocabulario histórico e artístico imprescindible para cada época.	80%	CP /PE	PE / O / PO

XEOGRAFÍA E HISTORIA. 1º CICLO DE ESO. 2º CURSO			
Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Instrumentos de Avaliación	Procedementos de Avaliación
XHB3.6.1. Utiliza as fontes históricas e entende os límites do que se pode escribir sobre o pasado.	40%	CP	PO / O
XHB3.7.1. Compara as formas de vida (en diversos aspectos) do Imperio Romano coas dos reinos xermánicos	60%	PE	PE
XHB3.8.1. Caracteriza a sociedade feudal e as relacións entre señores e campesiños.	60%	PE	PE
XHB3.9.1. Comprende as orixes do Islam e o seu alcance posterior.	60%	CP	O / PO
XHB3.9.2. Explica a importancia de Al-Ándalus na Idade Media.	60%	PE	PE
XHB3.10.1. Interpreta mapas que describen os procesos de conquista e repoboación cristiás na Península Ibérica.	50%	CP	PO / O
XHB3.10.2. Explica a importancia do Camiño de Santiago.	60%	CP	PO / O
XHB3.11.1. Comprende o impacto dunha crise demográfica e económica nas sociedades medievais europeas.	60%	PE	PE
XHB3.12.1. Describe características da arte románica, gótica e islámica.	50%	CP / PE	O / PO / PE

5.1.2. - 4º ESO – Xeografía e Historia

XEOGRAFÍA E HISTORIA. 1º CICLO DE ESO. 4º CURSO			
Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Instrumentos de avaliación	Procedementos de Avaliación
Bloque 1. O século XVIII en Europa ata 1789			
XHB1.1.1. Establece, a través da análise de textos, a diferenza entre o Absolutismo e o Parlamentarismo.	60%	CP / PE	PO / PE
XHB1.1.2. Distingue conceptos históricos como Antigo Réxime e Ilustración.	75%	PE	PE
XHB1.2.1. Describe as características da cultura da Ilustración e as implicacións que ten nalgunhas monarquías.	60%	PE	PE
XHB1.3.1. Aprecia os avances científicos e a súa aplicación á vida diaria, e contextualiza o papel dos científicos na súa propia época.	50%	CP / PE	PO / PE
XHB1.3.2. Comprende as implicacións do empiricismo e o método científico nunha variedade de áreas.	50%	CP / PE	PE / PO
Bloque 2. A era das revolucións liberais			
XHB2.1.1. Sopesa as razóns dos revolucionarios para actuar como o fixeron.	60%	PE	PE

XEOGRAFÍA E HISTORIA. 1º CICLO DE ESO. 4º CURSO			
Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Instrumentos de avaliación	Procedementos de Avaliación
XHB2.1.2. Recoñece, mediante a análise de fontes de diversas épocas, o valor destas non só como información senón tamén como evidencia para os/as historiadores/as.	70%	CP	PO
XHB2.2.1. Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgunha das revolucións burguesas da primeira metade do século XIX, acudindo a explicacións causais, e sinala os proles e os contras.	65%	PE	PE
XHB2.2.2. Redacta unha narrativa sintética cos principais feitos dalgunha das revolucións burguesas do século XVIII, acudindo a explicacións causais, e indica os proles e os contras.	65%	PE	PE
XHB2.2.3. Discute as implicacións da violencia empregando diversos tipos de fontes.	70%	CP	PO / O
Bloque 3. A Revolución Industrial			
XHB3.1.1. Analiza os proles e os contras da primeira Revolución Industrial en Inglaterra.	75%	PE	PE
XHB3.2.1. Analiza e compara a industrialización de diferentes países de Europa, América e Asia, nas súas distintas escalas temporais e xeográficas.	50%	CP	PO
XHB3.2.1. Compara o proceso de industrialización en Inglaterra e nos países nórdicos.	70%	PE	PE
XHB3.3.1. Explica a situación laboral feminina e infantil nas cidades industriais.	70%	PE	PE
XHB3.4.1. Especifica algunhas repercusións políticas como consecuencia dos cambios económicos en España.	70%	PE	PE
XHB3.5.1. Elabora un eixe cronolóxico, diacrónico e sincrónico, cos principais avances científicos e tecnolóxicos do século XIX.	80%	CP	O
Bloque 4. O Imperialismo do século XIX e a I Guerra Mundial			
XHB4.1.1. Explica razoadamente que o concepto imperialismo reflicte unha realidade que influirá na xeopolítica mundial e nas relacións económicas transnacionais.	70%	PE	PE
XHB4.2.1. Sabe recoñecer cadeas e interconexións causais entre colonialismo, imperialismo e a Gran Guerra de 1914.	65%	PE	PE
XHB4.3.1. Diferencia os acontecementos dos procesos, nunha explicación histórica, da I Guerra Mundial.	50%	PE	PE
XHB4.3.2. Analiza o novo mapa político de Europa.	60%	CP / PE	PO / PE
XHB4.3.3. Describe a derrota de Alemaña desde a súa propia perspectiva e desde a dos aliados.	70%	PE	PE
XHB4.4.1. Contrasta algunhas interpretacións do alcance da Revolución Rusa na súa época e na actualidade.	60%	CP / PE	PE / PO

XEOGRAFÍA E HISTORIA. 1º CICLO DE ESO. 4º CURSO			
Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Instrumentos de avaliación	Procedementos de Avaliación
XHB4.5.1. Comenta analiticamente cadros, esculturas e exemplos arquitectónicos da arte do século XIX.	50%	CP	O / PO
XHB4.5.2. Compara movementos artísticos europeos e asiáticos.	50%	CP	O / PO
Bloque 5. A época de entreguerras (1919-1945)			
XHB5.1.1. Analiza interpretacións diversas de fontes históricas e historiográficas de distinta procedencia.	60%	CP / PE	PO / PE
XHB5.1.2. Relaciona algunhas cuestións concretas do pasado co presente e as posibilidades do futuro, como o alcance das crises financeiras de 1929 e de 2008.	60%	CP	PO
XHB5.1.3. Discute as circunstancias da loita polo sufraxio da muller.	60%	CP	PO
XHB5.2.1. Explica diversos factores que fixeron posible o auxe do fascismo en Europa.	75%	PE	PE
XHB5.3.1. Explica as principais reformas durante a II República española, e reaccións a elas.	75%	PE	PE
XHB5.3.2. Explica as causas da Guerra Civil española no contexto europeo e internacional.	75%	PE	PE
Bloque 6. As causas e consecuencias da II Guerra Mundial (1939-1945)			
XHB6.1.1. Recoñece a xerarquía causal (diferente importancia dunhas causas ou outras segundo as narrativas).	60%	PE	PE
XHB6.2.1. Sitúa nun mapa as fases do conflito.	70%	CP	PO
XHB6.2.2. Dá unha interpretación de por que rematou antes a guerra europea que a mundial.	65%	PE	PE
XHB6.2.3. Elabora unha narrativa explicativa das causas e as consecuencias da II Guerra Mundial, a distintos niveis temporais e xeográficos.	60%	PE	PE
XHB6.3.1. Recoñece a significación do Holocausto na historia mundial.	75%	CP / PE	PE / PO
XHB6.4.1. Utilizando fontes históricas e historiográficas, explica algúns dos conflitos enmarcados na época da Guerra Fría.	65%	PE	PE
XHB6.4.2. Describe as consecuencias da guerra de Vietnam.	65%	PE	PE
XHB6.5.1. Describe os feitos relevantes do proceso descolonizador.	70%	PE	PE
XHB6.5.2. Distingue entre contextos diferentes do mesmo proceso, por exemplo, África subsahariana (anos 50 e 60) e a India (1947).	65%	PE	PE
Bloque 7. A estabilización do Capitalismo e o illamento económico do bloque soviético			
XHB7.1.1. Explica os avances dos réximes soviéticos e do "Welfare State" en Europa.	70%	PE	PE

XEOGRAFÍA E HISTORIA. 1º CICLO DE ESO. 4º CURSO			
Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Instrumentos de avaliación	Procedementos de Avaliación
XHB7.1.2. Recoñece os cambios sociais derivados da incorporación da muller ao traballo asalariado.	75%	CP / PE	PO / PE
XHB7.2.1. Compara a crise enerxética de 1973 coa financeira de 2008.	60%	CP / PE	PO / PE
XHB7.3.1. Coñece a situación da posguerra e a represión en España, así como as fases da ditadura de Franco	75%	CP / PE	PO / PE
XHB7.3.2. Discute como se entende en España e en Europa o concepto de memoria histórica	60%	CP	PO
Bloque 8. O mundo recente entre os séculos XX e XXI			
XHB8.1.1. Interpreta o renacemento e o declive das nacións no novo mapa político europeo desa época	60%	CP / PE	PO / PE
XHB8.1.2. Comprende os proles e contras do estado do benestar.	70%	CP / PE	PO / PE
XHB8.2.1. Analiza aspectos políticos, económicos e culturais dos cambios producidos tralo colapso da URSS.	65%	PE	PE
XHB8.3.1. Compara interpretacións sobre a Transición española nos anos setenta do século XX e na actualidade.	70%	CP / PE	PO / PE
XHB8.3.2. Enumera e describe algúns dos principais fitos que deron lugar ao cambio na sociedade española da transición: coroación de Xoán Carlos I, lei para a reforma política de 1976, lei de amnistía de 1977, apertura de Cortes Constituíntes, aprobación da Constitución de 1978, primeiras eleccións xerais, creación do Estado das autonomías, etc.	70%	CP / PE	PO / PE
XHB8.3.3. Analiza o problema do terrorismo en España durante esta etapa (ETA, GRAPO, Terra Lliure, etc.): a xénese e a historia das organizacións terroristas, a aparición dos primeiros movementos asociativos en defensa das vítimas, etc.	70%	CP / PE	PO / PE
XHB8.4.1. Discute sobre a construción da Unión Europea e do seu futuro.	60%	CP	PO
Bloque 9. A Revolución Tecnolóxica e a globalización a finais do século XX e principio do XXI			
XHB9.1.1. Procura na prensa novas dalgún sector con relacións globalizadas, e elabora argumentos a favor e en contra.	65%	CP	PO
XHB9.1.2. Elabora discusións sobre o eurocentrismo e a globalización.	50%	CP	PO
XHB9.2.1. Analiza algunhas ideas de progreso e retroceso na implantación das recentes tecnoloxías da información e da comunicación, a distintos niveis xeográficos.	60%	CP	PO
XHB9.3.1. Crea contidos que inclúen recursos como textos, mapas e gráficos, para presentar algún aspecto conflictivo das condicións sociais do proceso de globalización.	60%	CP	PO

XEOGRAFÍA E HISTORIA. 1º CICLO DE ESO. 4º CURSO			
Estándares de aprendizaxe	Grao mínimo de consecución	Instrumentos de avaliación	Procedementos de Avaliación
Bloque 10. A relación entre o pasado, o presente e o futuro a través da historia e a xeografía			
XHB10.1.1. Formula posibles beneficios e desvantaxes para as sociedades humanas e para o medio natural dalgunhas consecuencias do quecemento global, como o desxeamento do Báltico.	65%	CP	PO
XHB10.1.2. Sopesa como unha Europa en guerra durante o século XX pode chegar a unha unión económica e política no século XXI.	60%	CP	PO
XHB10.1.3. Compara (nun aspecto ou en varios) as revolucións industriais do século XIX coa revolución tecnolóxica de finais do século XX e principio do XXI.	60%	CP	PO
XHB10.2.1. Ordena temporalmente algúns feitos históricos e outros feitos salientables, utilizando para iso as nocións básicas de sucesión, duración e simultaneidade.	85%	PE	PE
XHB10.2.2. Realiza diversos tipos de eixes cronolóxicos e mapas históricos.	85%	PE	PE
XHB10.3.1. Entende que varias culturas convivían á vez en diferentes enclaves xeográficos.	85%	CP	O / PO
XHB10.4.1. Utiliza con fluidez e precisión o vocabulario histórico e artístico necesario.	95%	CP / PE	PO / PE

5.2. ESTRATEXIAS PARA ALCANZAR AS COMPETENCIAS CLAVE

A descrición das relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación na educación secundaria obrigatoria e no bacharelato será a establecida de conformidade coa Orde ECD/65/2015, do 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación da educación primaria, da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato.

As competencias clave están ligadas a un desempeño eficaz nun contexto determinado. As situacións de aprendizaxe deseñadas para o seu desenvolvemento deberán incorporar tarefas que contextualicen as aprendizaxes e que permitan avanzar en máis dunha competencia ao mesmo tempo. O enfoque metodolóxico deberá sustentarse nas referidas situacións de aprendizaxe, coa finalidade de que os contidos se convertan en coñecementos aplicables con eficacia. Neste deseño é responsabilidade do centro docente e do profesorado a adecuada selección da metodoloxía, que deberá ser variada e adecuada ás características e aos ritmos de aprendizaxe dos alumnos e das alumnas.

(Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia).

MATERIA	
Xeografía e Historia	
COMPETENCIA	CONTRIBUCIÓN AO LONGO DA MATERIA ÁS COMPETENCIAS CLAVE
Comunicación lingüística (CCL)	A través da exposición de oral e por escrito dos diferentes exercicios desenvolvidos na clase, a través da lectura e comprensión de textos, sen esquecer a aprendizaxe do vocabulario específico.
Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía (CMCCT)	A través da interacción con gráficas e do uso de datación e liñas cronolóxicas.
Competencia dixital (CD)	As ferramentas dixitais son case imprescindibles para o desenvolvemento da materia. Durante o curso mostrarase ao alumnado diferentes fontes dixitais para a busca da información. O alumnado desenvolverá contidos usando as ferramentas informáticas. O alumnado usará ferramentas TIC, como o correo electrónico ou a Aula Virtual ao longo do curso.
Aprender a aprender (CAA)	Desenvolverase no alumnado o traballo autónomo a través do uso de ferramentas de aprendizaxe: a web, libros, artigos, etc. Preténdese que, dun xeito guiado, saiban buscar información para desenvolver un tema dun xeito crítico.
Competencias sociais e cívicas (CSC)	A través do estudio da Historia o alumnado poderá comprender a existencia de diferentes modos de pensar e de vivir, as veces incluso coetáneos no tempo. Ademais, aprenderán dos erros do pasado para que recoñezan o perigo de certas condutas.
Sentido de iniciativa e espírito emprendedor (CSIEE)	A dinámica propia da materia permitirá ao alumnado tomar a iniciativa para a mellora da súa nota. Premiarase a constancia no traballo ao longo do curso.
Conciencia e expresións culturais (CCEC)	É esta unha competencia importante dentro da materia de Xeografía e Historia, xa que o alumno estudiará as diferentes realidades sociais xurdidas ao longo da historia. Isto axudará ao alumnado a comprender a realidade actual.

Perfil Competencial da Área de Xeografía e Historia

O currículo para a materia de Xeografía e Historia establece a intensidade co que se traballará cada competencia en cada curso, como se recolle no seguinte cadro:

Número de Estándares de aprendizaxe nos que se traballa cada competencia		
Competencias	2º ESO	4º ESO
CCL	29	28
CMCCT	28	5
CD	29	3
CAA	32	28
CSC	30	37
CSIEE	5	3
CCEC	3	2

5.3. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

MATERIA	CURSO	LIBRO DE TEXTO	OUTROS MATERIAIS E RECURSOS
Xeografía e Historia	2º ESO	- Non se usará libro de texto. - Apuntamentos de elaboración propia	- Materias e recursos publicados no Edixgal - Materiais de elaboración propia - Mapas - Recursos TICs variados. - Prensa
Xeografía e Historia	3º ESO	- Non se usará libro de texto. - Apuntamentos de elaboración propia	- Materias e recursos publicados no Edixgal - Materiais de elaboración propia - Mapas - Recursos TICs variados. - Prensa
Xeografía e Historia	4º ESO	- Non se usará libro de texto. - Apuntamentos de elaboración propia	- Materias e recursos publicados no Edixgal - Materiais de elaboración propia - Mapas - Recursos TICs variados. - Prensa

6. ELEMENTOS QUE GARANTEN UNHA AVALIACIÓN OBXECTIVA

Apartado modificado segundo a **ORDE de 27 de decembro de 2022** *de modificación de la Orden de 20 de mayo de 2022 por la que se aprueba el calendario escolar para el curso 2022/23 en los centros docentes sostenidos con fondos públicos en la Comunidad Autónoma de Galicia.*

A avaliación é un proceso constante no proceso de ensino-aprendizaxe, individualizada, que se adapta aos alumnos con NEAE e formativa, para que supoña un instrumento de mellora do proceso de ensinanza-aprendizaxe. As estratexias aplicadas para que o alumnado acade as competencias clave previstas relacionan directamente os estándares de aprendizaxe coas actividades propostas e co grao mínimo de logro das mesmas, e para coñecer en que medida acadamos os obxectivos propostos, realízase o proceso de avaliación.

A **avaliación será continuada**, seguindo o progreso diario dos alumnos, observando o traballo en cada sesión e na casa, o cal será reflexado no caderno do profesor.

A **nota mínima para acadar o aprobado** será o 5, que será a nota media ponderada entre os exames, traballos, o traballo de aula, incluídas as probas orais, rexistradas no caderno do profesor e as tarefas.

6.1. Avaliacións Parciais

Ao longo do curso lectivo hai tres avaliacións parciais. Segundo a **ORDE de 27 de decembro de 2022** *“A sesión da terceira avaliación parcial da educación secundaria obrigatoria deberá coincidir coa sesión de avaliación final”* e ademais *“a sesión de avaliación final do alumnado da educación secundaria obrigatoria, ... deberán realizarse a partir do día 22 de xuño de 2023”*.

Para a avaliación parcial terase en conta o traballo diario do alumnado na aula (a través da observación e das probas orais e escritas), o traballo realizado na casa (a través de tarefas) e os exames, que en certos casos poderán ser substituídos por traballos.

Os exames. Poderán ser tanto escritos na clase como feitos a través da Aula Virtual. Polo xeral, cada tema terá o seu propio exame, a non ser que a maioría do alumnado de cada curso decida realizar un exame de varios temas, a pesar de todo, no caso de que o docente considere que un tema é demasiado curto, terá a potestade de unir temas nun exame. É obrigatorio o uso da plantilla dada ao principio de curso para facer o exame. Nalgunhas unidades didácticas, a proba escrita será realizada a través dun traballo individual ou de grupo.

As tarefas: Cada tarefa para casa será realizada de xeito individual e co apoio exclusivo dos apuntamentos (a non ser que o docente especifique o contrario) e terá unha data límite de entrega, data determinada polo profesor. Cada tarefa entregada fóra desta data terá unha penalización de 0,10 por tarefa. Cada trimestre haberá unha data límite de entrega de calquera tarefa retrasada ou repetida, data establecida polo profesor con suficiente antelación. No curso 2022/23 as **datas límites de entrega de tarefas retrasadas** serán:

- 1ª Avaliación: 02/11/2022
- 2ª Avaliación: 28/02/2023 (data cambiada para adecuarse á Orde do 27 de decembro).
- 3ª Avaliación: 28/04/2023

Os alumnos serán responsables de non perder ningunha tarefa xa avaliada e as incorporarán á súa libreta; en caso de perda, deberán repetila e volver entregala ao profesor, para a súa corrección.

As tarefas serán feitas seguindo as normas de presentación determinadas polo profesor ao principio de curso, en caso contrario, non serán aceptadas ata que a presentación sexa a requirida. O medio de entrega das tarefas será especificado polo docente, dado que pode ir intercambiándose a modalidade de entrega presencial ca telemática.

A **cualificación do alumnado en cada avaliación parcial será a media ponderada entre as tarefas e os exames** ou aquelas probas escritas que substitúan a un

exame. **O traballo e esforzo do alumno na aula será tido en conta para subir a nota do alumno ata 1 punto por avaliación**, sempre mellorando a media ponderada obtida entre as tarefas e os exames. O peso dado a cada apartado é o seguinte:

Tarefas	30%	Tarefas ou deberes feitos na casa ou na aula
Exames	70 %	Probas escritas

Ao rematar maio, farase a media aritmética das tres avaliacións parciais. Se a media aritmética das mesmas ten unha nota que acade o 5 ou superior, o alumno estará aprobado automaticamente. No caso de que a media aritmética das tres avaliacións parciais sexa inferior a 5, o alumno deberá realizar as tarefas ou exames requiridos polo profesor para subir ata o 5 durante o período de xuño, do que se falará no apartado 6.2.

6.1.1. Recuperación das Avaliacións Parciais

O alumnado que non acade a nota mínima requirida para o aprobado nunha avaliación, deberá realizar as seguintes actividades para recuperala:

- Tarefas: As tarefas seguirán representando un 30 % da nota necesaria para aprobar. No caso de non ter feitas as tarefas ou que a nota sexa moi baixa, terá que repetir actividades ou realizar outras específicas asignadas polo profesorado. A data de entrega destas tarefas será como moi tarde o día do exame de recuperación.
- Un exame de recuperación da materia suspensa, tendo en conta o seguinte:
 - No primeiro e no segundo trimestre. Realizarase un exame da materia suspensa, despois da entrega das notas da avaliación. antes do Nadal e antes de Semana Santa.
 - No terceiro trimestre: A recuperación do terceiro trimestre farase no período de xuño.

6.2. Avaliación Final

A avaliación final e a 3ª avaliación parcial coincidirán en sesión de avaliación o 21 de xuño ou data posterior, seguindo a Orde do 27 de decembro.

Usarase o mes de xuño para realizar actividades de apoio, reforzo, recuperación e ampliación do alumnado. Neste período, o alumnado poderá subir a súa nota media obtida nos tres parciais e/ou recuperar só o terceiro trimestre a través de exames e/ou traballos, do seguinte xeito:

- No caso do alumnado cuxa media das tres avaliacións parciais sexa igual ou superior a 5:

- Neste período o alumnado fará traballos/tarefas/presentacións relacionadas ca competencia de aprender a aprender. Estes traballos/tarefas especificaranse a comezos de xuño. No caso dos traballos/tarefas realizados con éxito polo alumnado., a súa realización poderá subir a nota media aritmética das tres avaliacións parciais ata 1,5 puntos na nota da Avaliación Final.

No caso de que o alumnado non realice as actividades/traballos/tarefas propostas, a nota da Avaliación Final será a media aritmética das tres avaliacións parciais, sen ter posibilidades de mellora polos decimais da mesma.

- No caso do alumnado cuxa media das tres avaliacións parciais sexa entre 3,5 e 5:

- O alumnado realizará traballos/tarefas, a escoller entre os títulos propostos polo docente. Estes traballos/tarefas especificaranse a comezos de xuño. A realización destes traballos poderá subir a nota media aritmética das tres avaliacións parciais ata 1,5 puntos na nota da Avaliación Final, de xeito que estes alumnos poderán acadar o aprobado a través da realización deste esforzo persoal.

No caso de que o alumnado non realice as actividades/traballos/tarefas propostas, a súa nota media será a media aritmética das tres avaliacións parciais.

- No caso do alumnado cuxa media das tres avaliacións parciais sexa inferior a 3,5:

No período entre a terceira avaliación e a final, o alumnado deberá realizar actividades de reforzo dos trimestres/temas non superados, co obxectivo de preparar o exame de recuperación da materia suspensa. A realización das tarefas/actividades de reforzo propostas polo profesor terase en conta de cara a nota da avaliación final.

6.3. Perdida do Dereito a Avaliación Continua

O alumnado que perda o dereito a avaliación continua polos motivos que constan no Regulamento de Réxime Interno deste CPI, fará unha proba escrita final de avaliación de toda a materia. Dito exame incluírá todos os contidos traballados durante o curso e as preguntas serán similares ás realizadas ao longo do curso, a través de tarefas e exames. Considerarase avaliación positiva aquelas que obteñan unha nota igual ou superior a cinco (5).

6.4. Avaliación de alumnado ca materia pendente de cursos anteriores

O alumnado ca materia de Xeografía e Historia pendente doutros cursos poderá aprobar a mesma a través da realización de tarefas e de exames, cas seguintes opcións:

- Separar a materia en tres exames, con data a concertar.
- Presentarse en tres oportunidades a un exame da materia completa, con data a concertar.

As tarefas serán unha preparación ao exame. De entre estas tarefas escolleranse as preguntas que se porán nos exames, se non co mesmo texto, será sempre para mellorar a súa accesibilidade ao alumnado,

As tarefas serán de obrigada realización, e deberán entregarse un mínimo de 15 días antes (data a convir entre profesor e alumnos) para a súa supervisión e a súa puntuación.

Ámbalas dúas opcións serán --previamente á elección-- postas en coñecemento dos pais e titores.

Peso das tarefas: 20 % da nota final.

Peso dos exames: 80 % da nota final.

No caso de que o alumno escolla dividir o temario, a nota final será a media aritmética de tódolos parciais, tanto en exames como en tarefas.

O temario necesario para a realización dos exames, será colgado na Aula Virtual/Edixgal.

6.5. Incidencias especiais durante os exames

Non asistencia a un exame:

No caso de que o alumno non asista a un exame con data previamente establecida, necesitarase un xustificante (de ter acudido ao ambulatorio ou semellante) explicando as razóns da súa ausencia, para facer o exame. A data deste exame dependerá das actividades da aula, pero poderá ser o mesmo día da incorporación do alumno.

Copiar durante un exame

Aqueles alumnos que sexan sorprendidos polo profesorado consultando libros, apuntes ou calquera outra fonte durante a realización das probas que teñen como finalidade una avaliación obxectiva, se lles ordenará de inmediato o cese na realización do exame ou exercicio de que se trate. Segundo a gravidade que o profesor aprecie en cada momento, o profesorado decidirá sobre a corrección ou non da proba (neste caso será cualificada cun cero).

7. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE

7.1. Procedemento para a Realización da Avaliación Inicial

Durante o comezo do curso desenvolverase unha avaliación inicial de xeito individualizado, co obxectivo de identificar posibles dificultades de aprendizaxe e o grao de consecución das competencias chave dos alumnos. En xeral, a avaliación inicial terá en conta:

- Probas de competencia lectora: comprensión de textos, lectura.

- Proba de competencia escrita: capacidade de expresión escrita.
- Capacidade de elaboración de resumos, esquemas, etc
- Capacidade de interpretar a noción de tempo.

Na reunión de avaliación inicial programada no centro, trataranse os casos do alumnado que presente carencias básicas e permitirá tomar as medidas oportunas na xunta avaliadora, como a elaboración de programas de reforzo ou de adaptación curricular.

Ao mesmo tempo permite a elaboración de cambios na programación para suplir as carencias detectadas, establecer estratexias de aprendizaxe inicialmente non contempladas...

7.2. Medidas de reforzo educativo para o alumnado que non responda globalmente aos obxectivos programados

Entre as medidas xerais de atención individualizadas enumeramos as seguintes:

- Adaptar os apuntes da materia en formato, para unha lectura máis accesible: letra arial, 14 puntos, dobre espazo.
- Engadir opcións de audiovisuais como complemento a unha explicación.
- Engadir esquemas, mapas conceptuais nas explicacións.
- Nas probas escritas: Formular preguntas curtas e con significado completo. Separar as preguntas no papel. Confirmar a comprensión das preguntas. Ampliación do tempo, ...

Tendo en conta que estas medidas non supoñen medidas extraordinarias, non necesitan de autorización para ser desenvolvidas. Porén, colaborarase con Departamento de Orientación para confirmar a adecuación das medidas nos casos en que se considere necesario.

No caso de aquel alumnado con necesidade dunha Adaptación Curricular Individualizada (ACI), neste curso lectivo en 2º de ESO, realizarase unha corrección do grao de consecución mínimo dos estándares de aprendizaxe e dos Obxectivos do curso nun documento personalizado, en colaboración co Departamento de Orientación e tras

consultar a ACI do curso anterior. Observarase o rendemento do alumnado ao longo do curso para prever NEAES con necesidade dunha adaptación curricular, ou doutras medidas de atención á diversidade.

8. ELEMENTOS TRANSVERSAIS

A materia de Xeografía e Historia contribuirá en todos os cursos da ESO aos elementos transversais establecidos no artigo 4 do decreto 86/2015. A propia materia é propicia para isto en moitos dos elementos transversais, dado que o alumnado poderá contrastar a situación da sociedade na idade histórica que se estea a estudar coa situación actual. En ocasións, propiciarase o debate dentro do grupo.

Como exemplo, traballarase entre outros, diariamente a comprensión lectora, a expresión oral e escrita. O emprendemento favorecerase a través da participación na aula e a realización de traballos. As TICs traballarase cada día na aula, con uso da Aula Virtual, a mostra de páxinas contrastadas e con base científica, o uso do correo electrónico, etc. A Igualdade entre homes e mulleres, a prevención da violencia de xénero, a educación cívica e constitucional ... poderase tratar co desenvolvemento dos propios contidos, dado que a Historia e a Xeografía dan pe a isto.

Contribución da materia ao plan lector

Proporanse lectura de artigos, de obras e de fontes históricas relacionadas coas materias deste Departamento que cubran diferentes idades históricas. Con algúns grupos, realizaranse traballos de investigación recorrendo a libros de historia aptos para o seu nivel. Colaborarase coas actividades da biblioteca do centro sempre que sexa posible e intentarase fomentar a lectura pracenteira acudindo á biblioteca para dar a coñecer os fondos da mesma, a curiosidade por algúns títulos, facer recomendacións entre iguais e animar á participación nos clubs de lectura., facendo suxerencias de libros para os mesmos.

Ademais no día a día da clase teranse en conta elementos que forman parte deste Plan Lector como poden ser:

- Valoración da capacidade expresiva do alumnado, tanto escrita como oral.
- Elaboración de redaccións, informes sobre temas relacionados coa materia, que logo deben ser leídas/expostas.
- Valoración das tarefas, esixíndose un mínimo de orde, coherencia, limpeza e lexibilidade.
- Lecturas de textos diversos coa finalidade de comprobar se existe unha lectura comprensiva e para a súa interpretación.

Contribución da materia ao plan TIC

Neste ámbito o alumnado utilizará as novas tecnoloxías de acordo cos recursos do CPI. Deste xeito procurarase utilizar os ordenadores dos que dispoñe o alumnado (dado que son grupos Edixgal) para o acceso a páxinas web relacionadas cos contidos das materias, a proxección de recursos audiovisuais e a exposición de presentacións dixitais na aula. Igualmente o alumnado recibirá recomendacións de páxinas de internet para afondar en distintos coñecementos. Por outra banda, unha parte da nota dos traballos que se desenvolvan ao longo do curso terán en conta a confección dos mesmos usando certos programas de utilidade para esta materia (Excel, google Earth/Maps, google Drive, Writer, etc).

Tódolos cursos usarán o Edixgal.

Contribución da materia ao plan de Convivencia

A través desta materia contribuirase aos obxectivos marcados polo Plan de Convivencia do centro como a divulgar o Decálogo da Convivencia.

9. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES.

No momento da entrega da programación están aínda sen precisar. Non obstante, prevese facer actividades extraescolares cos diferentes niveis, co obxectivo de apoiar os obxectivos e ás competencias.

10. DOTACIÓN E XESTIÓN ECONÓMICA

DOTACIÓN ECONÓMICA	PREVISIÓN DE GASTOS
Ano 2022: 300 € - 24€ gastados no curso 2021/22 = 276 € Ano 2023: 300 €	Non hai unha previsión de gastos predefinida, pero plantéxase o seguinte: - Inscribirse en páxinas webs educativas. - Comprar libros de historia para o nivel de ESO.

11. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DE ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE

Os indicadores de logros son una serie de cuestións que nos axudan a reflexionar sobre a nosa actuación cos alumnos/as e sobre os aspectos recollidos na programación (sobre os materiais, motivación do alumnado, cualificacións, uso das TIC, actividades, traballo das competencias....)

11.1. Indicadores de Logro

Avaliación da práctica docente	Materia			
Curso	1	2	3	4
1. Os obxectivos e contidos propostos son axeitados para os alumnos				
2. Os obxectivos, contidos e a metodoloxía propostos espertaron o interese do alumnado.				
3. Conseguiuse a participación de todo o alumnado				
4. A metodoloxía utilizada favoreceu a consecución dos obxectivos propostos				
5. Os materiais utilizados foron axeitados				
6. A temporalización axustouse ás necesidades e obxectivos				
7. O uso das TICs foi axeitado				
8. As medidas para estimular o á lectura foi axeitado				
9. As medidas para a atención á diversidade foron axeitadas				

Avaliación da práctica docente	Materia			
Curso	1	2	3	4
10. Os reforzos educativos foron axeitados				
11.				
12.				
Propostas de mellora				

11.2. Instrumentos de recollida de datos

Os instrumentos para recoller os datos serán enquisas, cuestionarios, diario de aula...

11.3. Medidas de mellora

Segundo os resultados obtidos anotaranse medidas de mellora na Memoria de final de curso deste Departamento

11.4. Mecanismos de revisión, avaliación e modificación da programación didáctica

Para avaliar á programación didáctica séguense os seguintes criterios:

1.-A adecuación de obxectivos, contidos, criterios de avaliación ás características e necesidades do alumnado.

2.-A adecuación de procedementos e instrumentos de avaliación ás características e necesidades do alumnado. Cando se considere que a programación é mellorable nestes aspectos, será necesaria unha reflexión que leve a atopar as causas do problema e a buscar solucións. Ditas accións de mellora recolleranse na memoria final de curso para ter en conta na elaboración da programación do curso seguinte.

3.-O grao de desenvolvemento da programación didáctica. Se o grao de desenvolvemento da programación é inferior a un 75% procederase do mesmo xeito que no apartado anterior. O desenvolvemento da programación didáctica analízase despois das sesións de avaliación, coa intención de facer correccións consideradas necesarias.

MEMBROS DO DEPARTAMENTO		
Sandra Irsheid Barros Asdo.:	Asdo.:	Asdo.:
O XEFE DE DEPARTAMENTO		
Miguel Arroyo Saco Asdo.:		
Data: 07 de febreiro de 2023	--	